

Yönetmelik

Kültür ve Turizm Bakanlığından:

Koruma, Uygulama ve Denetim Büroları, Proje Büroları ile Eğitim Birimlerinin Kuruluş, İzin, Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliđin amacı, il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve Bakanlıkça izin verilen belediyeler bünyesinde, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarıyla ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek, denetimlerini yapmak üzere kurulan koruma, uygulama ve denetim büroları ile il özel idareleri bünyesinde kurulan proje bürolarının ve eğitim birimlerinin kuruluş, çalışma, usul ve esasları ile Vakıflar Genel Müdürlüğü idaresindeki taşınmaz kültür varlıklarının tadilat ve tamiratlarına ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, koruma, uygulama ve denetim büroları ile proje büroları ve eğitim birimlerinin kuruluş, izin, çalışma, usul ve esasları ile Vakıflar Genel Müdürlüğü idaresindeki taşınmaz kültür varlıklarının tadilat ve tamiratlarına ilişkin esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 10, 11 ve 57 nci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Kültür ve Turizm Bakanlığını,

Kanun: 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununu,

Koruma Yüksek Kurulu: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunu,

Koruma Bölge Kurulu: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunu,

Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüđünü,

İlgili idare: İl özel idaresi, büyükşehir belediyesi ve belediyeyi,

Koruma, uygulama ve denetim bürosu (KUDEB): İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve Bakanlıkça izin verilen belediyeler bünyesinde bu Yönetmelik kapsamında kurulacak olan koruma, uygulama ve denetim bürolarını,

Proje bürosu: İl özel idareleri bünyesinde kültür varlıklarının korunmasına yönelik rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri ile bunları tamamlayan raporları hazırlayacak ve uygulayacak proje bürolarını,

Eğitim birimi: İl özel idareleri bünyesinde sertifikalı yapı ustalarını yetiştirecek eğitim birimlerini,

Taşınmaz kültür varlıkları: Tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınmaz varlıkları,

Taşınmaz tabiat varlıkları: Jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerleri,

I. grup yapılar: Toplumun dini, sosyal, ekonomik ve kültürel ortak gereksinimlerini karşılayan, yapıldıkları dönemin mimari ve sanat anlayışını yansıtan, simgesel anı, anıtsal, izlenim gibi değerleriyle korunması gereken yapıları,

II. grup yapılar: Kent ve çevre kimliğine katkıda bulunan ve yöresel yaşam biçimini yansıtan korunması gerekli yapıları,

Tadilat ve tamirat: Yapıların yaşamını sürdürmeyi amaçlayan;

a) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 21 inci maddesi uyarınca ruhsata tabi olmayan: derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, dere, doğrama, döşeme ile mimari öge olarak ve sanat tarihi açısından özellikli arz etmeyen tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile çatı onarımı ve kiremit aktarılması ve yörenin özelliğine göre belediyelerce hazırlanacak imar yönetmeliklerinde belirtilecek taşıyıcı unsur etkilemeyen müdahaleleri,

b) (a) bendinde belirtilen müdahaleler sırasında yapıdaki ahşap, madeni, pişmiş toprak, taş gibi çürüyen ya da bozularak eksilen mimari öğelerin özgün biçimlerine uygun olarak aynı malzeme ile değiştirilmesini, bozulan iç ve dış sıvaların, kaplamaların, renk ve malzeme uyumu sağlanarak özgün biçimlerine uygun olarak yenilenmesini,

Esaslı onarım: Tadilat ve tamirat dışında kalan ve bilimsel esaslara göre hazırlanmış rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerine dayalı uygulamaları,

İnşai ve fiziki müdahale: Esaslı onarım, tesisat, sondaj, kısmen veya tamamen yıkma, yakma, kazı ve benzeri işleri,

Onarım ön izin belgesi: Tadilat ve tamiratların içeriğini belirten, uygulamadan önce KUDEB tarafından verilecek belgeyi,

Onarım uygunluk belgesi: Tadilat ve tamiratların onarım ön izin belgesine uygun tamamlandığına dair ilgili idare tarafından verilecek belgeyi,

Kullanma izin belgesi: Yapının inşaatı ya da onarımının koruma bölge kurulu kararları doğrultusunda yapıldığının saptanmasından sonra, ilgili idare tarafından verilecek belgeyi ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Koruma, Uygulama ve Denetim Bürolarının Kuruluşu, Görevleri ve Çalışma Şekli

Koruma, Uygulama ve Denetim Bürolarının Kuruluşu

Madde 5 — İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve Bakanlıkça izin verilen belediyeler bünyesinde taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili işlemler ve uygulamaları yürütmek ve denetimlerini yapmak üzere KUDEB kurulur.

KUDEB'ler, İl özel idarelerinde imarla ilgili müdürlük, büyükşehir belediyelerinde imar daire başkanlığı ve diğer belediyelerde imar müdürlüğü bünyesinde görev yapar.

Bünyelerinde KUDEB kurulmasını isteyen ilçe belediyeleri, Bakanlığa müracaat ederek Kanun uyarınca talepte bulunurlar. Bakanlıkça, ilçedeki kültür ve tabiat varlıklarının yoğunluğu göz önüne alınarak belediyenin talebi değerlendirilir, uygun bulunursa izin verilir.

İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve Bakanlıkça izin verilen belediyeler bünyesinde kurulan KUDEB'lerde mimarlık, şehir planlama, mühendislik, sanat tarihi meslek alanlarından en az birer uzman; arkeolojik sit alanının bulunması halinde alanın özelliğine göre en az bir arkeoloğun görev alması zorunludur.

KUDEB'in faaliyete geçebilmesi için gerekli mekan ve uzman sağlandıktan sonra, ilgili idarece Bakanlığa bildirilir. KUDEB'lerde görevlendirilen uzmanlar üç ay süre ile ilgili koruma bölge kurulu müdürlüğünde staj yaparlar.

Staj bitiminden sonra KUDEB çalışmalarına fiilen başlanır. Başvurular, bu Yönetmelik hükümlerine göre KUDEB 'e yapılır.

Koruma, uygulama ve denetim bürolarında görev alacak uzmanların nitelikleri

Madde 6 — KUDEB'lerde mimarlık, şehir planlama, mühendislik, sanat tarihi ve arkeoloji meslek alanlarında uzmanlaşmış kişiler görev alır. Uzmanların nitelikleri ve sayıları, KUDEB'in görev alanındaki taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının niteliği ve yoğunluğu göz önüne alınarak belirlenir.

Mimarlık meslek alanından gelen uzmanlardan en az birinin aşağıdaki niteliklerden birine sahip olması gerekmektedir.

- Üniversitelerin Restorasyon Lisansüstü Programlarından mezun olmak,
- Üniversitelerin Restorasyon Lisansüstü Programlarında en az üç yıl öğretim elemanı olarak görev yapmak,
- Kamu kurum ve kuruluşlarında taşınmaz kültür varlıklarının korunması alanında en az üç yıl çalışmış olmak,
- Taşınmaz kültür varlıklarının onarımı konularında serbest meslek mensubu olarak en az beş yıl çalışmış olmak.

Şehir planlama meslek alanından gelen uzmanın korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasına yönelik planlama çalışmalarında görev almış olması tercih edilir.

Mühendislik meslek alanlarından gelen uzmanın öncelikli olarak inşaat mühendisi olması tercih edilir.

Görevlendirilen uzmanların KUDEB'lerde çalışabilmesi için üç ay süre ile ilgili koruma bölge kurulu müdürlüğünde staj yapması zorunludur.

KUDEB'lerde hizmetleri yürütmek üzere ilgili idarelerce yeterli personel ile gerekli araç ve gereç bulundurulur.

Bu madde de adı geçen uzman personel tamamlanmadan KUDEB faaliyete geçemez. KUDEB uzmanlarının eksilmesi halinde yetki koruma bölge kurullarına geçer.

Koruma, uygulama ve denetim bürolarının görevleri

Madde 7 — KUDEB'ler, mevzuatta belirlenen kurallar ve süreçlere uymak koşuluyla aşağıdaki görevleri yerine getirirler:

- Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında yapılacak olan tadilat ve tamirat uygulamaları öncesinde yapıyı incelemek ve yapılacak onarıma ilişkin koşulların belirtildiği onarım ön izin belgesini düzenlemek,
- Taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları, bunların koruma alanları ve sit alanlarında, tadilat ve tamiratların; özgün biçim ve malzemeye uygun olarak gerçekleştirilmesini denetlemek, uygun bulunanlara onarım uygunluk belgesi düzenlemek,

c) Tadilat ve tamirat kapsamında başlanılan onarımlarda esaslı onarım gereğinin saptanması durumunda onarımı durdurarak konuyu belgeleriyle koruma bölge kurulu müdürlüğüne iletmek,

d) Taşınmaz kültür ve tabiat varlığı parseline bitişik parsellerde ve koruma alanlarında yer alan ve yürürlükteki yasal düzenlemelere göre ruhsatı bulunan tescilsiz taşınmazlardaki tadilat ve tamirat uygulamalarına, varsa koruma amaçlı imar planı koşulları da dikkate alınarak izin vermek ve denetlemek,

e) Koruma bölge kurulları tarafından uygun görülen koruma amaçlı imar planlarının plan hükümleri çerçevesinde uygulanmasını denetlemek,

f) Koruma bölge kurulları tarafından onaylanmış rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerine ilişkin uygulamaları denetlemek, projesine uygun tamamlanan uygulamalar için kullanma izin belgesi düzenlemek,

g) Taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile bunların korunma alanlarında Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları, koruma bölge kurulu kararlarına aykırı ve ruhsatsız olarak yapılan inşaatlar ile koruma amaçlı imar planlarında, plana; sitlerde, sit şartlarına aykırı olarak inşa edilen yapılar hakkında imar mevzuatına göre gerekli işlemleri yapmak, uygulamayı durdurarak konuyu belgeleriyle koruma bölge kurulu müdürlüğüne iletmek,

h) Tescilli kültür varlıklarının mail-i inhidam olmaları halinde can ve mal güvenliğinin sağlanması için gerekli işlemleri yaparak durumu koruma bölge kurulu müdürlüğüne iletmek,

i) Maliki bulunduğu taşınmaz kültür varlığının onarımını gerçekleştiremeyecek durumda olan maliklere ilgili idarelerce yapılacak mali yardımlar ile ilgili düzenlemeleri gerçekleştirmek,

j) Maliki bulunduğu taşınmaz kültür varlığının onarımını gerçekleştiremeyecek durumda olan maliklere ilgili idarelerce yapılacak teknik eleman yardımında doğrudan görev almak ya da bu görevi üstlenenleri denetlemek,

k) 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesi ile 7/12/2004 tarihli ve 5272 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesine göre belediyenin görevleri arasında yer alan kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekanların ve işlevlerinin korunmasına yönelik programları hazırlamak, bu amaçla yapılacak uygulamalara ilişkin işlemleri yürütmek,

l) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'na aykırı uygulamaların tespiti halinde ilgili idareye ve Cumhuriyet Savcılığına bildirimde bulunmak.

Koruma, uygulama ve denetim bürolarının çalışma şekli

Madde 8 — KUDEB, 2863 sayılı Kanuna göre hazırlanarak çıkarılmış yönetmelikler, Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları ile koruma bölge kurulunun almış olduğu kararları göz önüne alarak çalışmalarını yürütür.

Tadilat ve tamiratlar için verilen izinler bir yıl geçerlidir. Bu süre içinde uygulamanın yapılmaması halinde ilgili kişi ya da kuruluş KUDEB' e yeniden başvurmak zorundadır.

KUDEB, tescilli I. grup yapıların tadilat ve tamiratlarına izin vermeden önce koruma bölge kurulundan bilimsel görüş alır.

a) Tescilli taşınmaz kültür varlıklarında tadilat ve tamirat gerektiren uygulamalarda, uygulamayı gerçekleştirecek olan kişi ya da kuruluş mülkiyet durumu ile ilgili belge, yapının mevcut durumunun fotoğrafları ve yapacağı uygulamaya ilişkin açıklayıcı bilgiyi içeren başvurusunu KUDEB'e verir. Bu başvuru KUDEB' in en az iki uzmanı tarafından incelenir. Bu uzmanlardan birinin mimar olması zorunludur. İnceleme sonrasında tadilat ve tamirat öncesi durum fotoğraf gibi belgelerle tespit edilir, yapılacak uygulamaya ilişkin koşulların belirtildiği bir izin belgesi düzenlenir.

Tadilat ve tamirat uygulaması tamamlandıktan sonra, yapılan uygulamalar KUDEB uzmanlarıca incelenir. Uygulama, izin belgesi doğrultusunda tamamlanmış ise onarım uygunluk belgesi düzenlenir.

Tadilat ve tamirat kapsamında başlanılan uygulamalarda esaslı onarım gerektiğinin tespit edilmesi halinde uygulama durdurulur ve konu belgeleriyle birlikte koruma bölge kurulu müdürlüğüne bildirilir.

b) Taşınmaz kültür varlığı parseline bitişik parsellerde ve koruma alanları ve sit alanlarında yer alan ve yürürlükteki mevzuata göre ruhsatı bulunan tescilsiz yapılardaki tadilat ve tamiratlarda bu maddenin (a) bendi kapsamında gerçekleştirilir.

Koruma amaçlı imar planı bulunmayan sit alanlarında tadilat ve tamiratlar ve dışında tüm uygulamalar için koruma bölge kurulundan izin alınması zorunludur.

c) Koruma bölge kurulları tarafından onaylanmış rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerine aykırı uygulamalar KUDEB tarafından koruma bölge kurulu müdürlüğüne bildirilir. Koruma bölge kurulundan karar gelinceye kadar onarım uygulaması KUDEB tarafından durdurulur.

d) Koruma bölge kurulları tarafından uygun görülen koruma amaçlı imar planlarının plan hükümleri çerçevesinde uygulanması sürecinde, plan hükümlerine aykırı uygulamalar KUDEB tarafından saptanır ve uygulamalar koruma bölge kurulu tarafından karar alınıncaya kadar durdurulur. Bu konuda hazırlanan tutanak koruma bölge kurulu müdürlüğüne gönderilir.

e) Taşınmaz kültür varlıklarından depreme maruz kalan yapılar ile ilgili uygulamalar Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları ve konu ile ilgili diğer mevzuat hükümleri dikkate alınarak yürütülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Proje Bürolarının Kuruluşu, Görevleri ve Çalışma Şekli

Proje bürolarının kuruluşu

Madde 9 — İl özel idareleri bünyesinde, kültür varlıklarının korunmasına yönelik rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerini ve raporlarını hazırlayacak ve uygulayacak proje büroları kurulur.

İl özel idareleri bünyesinde kurulan proje bürolarının bağlı olacağı birim ve birim amirinin niteliği ve sorumluluğu ilgili Vali tarafından belirlenir.

Proje bürolarında görev alacak uzmanların nitelikleri

Madde 10 — Proje bürolarında restorasyon uzmanı mimar, mimar ve inşaat mühendisi bulundurulması zorunludur.

İnşaat mühendisinin daha önce benzer işlerde hizmet vermesi tercih nedenidir.

Gereksinin duyulması halinde diğer meslek gruplarının katılımı ilgili idare tarafından sağlanır.

Proje bürolarının görevleri

Madde 11 — Proje bürolarının görevleri şunlardır:

a) İlgili idare tarafından belirlenecek programlar çerçevesinde; il özel idaresi mülkiyet ve denetiminde bulunan, maliki bulunduğu taşınmaz kültür varlığının onarımını gerçekleştirecek mali yeterliliğe sahip olmayan maliklerin mülkiyetinde bulunan ve il genel meclisince belirlenen taşınmaz kültür varlıklarının rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerini hazırlamak,

b) Bu süreçte özel uzmanlık gerektiren konularda üniversite ve araştırma kurumları ile işbirliği yapmak,

c) Hazırlanan projelerin, ilgili idarelerdeki izin ve onay süreçlerine katılmak ve süreçlerin tamamlanmasını takip etmek,

d) İl özel idaresi mülkiyet ve denetiminde bulunan taşınmazların koruma bölge kurullarınca onaylanan projelerinin uygulanmasını ve denetlenmesini sağlamak,

e) Taşınmaz kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi için oluşturulan taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına "Katki Payı" kapsamında belediyelerce kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan projeleri değerlendirerek valiyeye görüş vermek.

Proje bürolarının çalışma şekli

Madde 12 — Proje büroları il özel idaresi bünyesinde görev yapar.

Proje büroları, 2863 sayılı Kanun ve bu Kanuna göre hazırlanarak çıkarılmış yönetmelikler, Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları ile koruma bölge kurulunun almış olduğu kararları göz önüne alarak çalışmalarını yürütür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Eğitim Birimlerinin Kuruluşu, Görevleri ve Çalışma Şekli

Eğitim birimlerinin kuruluşu

Madde 13 — İl özel idareleri bünyesinde sertifikalı yapı ustalarını yetiştirecek eğitim birimleri kurulur.

Eğitim birimlerinin kuruluşunda o ilin özgün yapı sanatları göz önünde tutulur.

Eğitim birimlerinin görevleri

Madde 14 — Yerel eğitim birimleriyle ilgili çalışmalar o ildeki Milli Eğitim Müdürlüğü ile koordinasyon sağlanarak gerçekleştirilir.

Yerel eğitim birimlerinin görevleri şunlardır:

a) Yerel yapı ustalarını yetiştirmek amacıyla eğitim programları düzenlemek,

b) Yerel yapı ustalarının eğitim programlarına katılmasını sağlamak,

c) Eğitim programını başarıyla tamamlayanları belirleyerek gerekli sertifikanın verilmesini sağlamak.

I. grup tescilli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının esaslı onarımlarında eğitim görmüş, sertifika sahibi ustalara öncelik verilir.

Eğitim birimlerinde tam zamanlı olarak çalışacak bir yönetici kadro bulunur. Değişik geleneksel yapı sanatları konusunda eğitim verecek olan uzmanlar gerektiğinde yarı zamanlı istihdam edilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Vakıflar Genel Müdürlüğüne Gerçekleştirilecek

Tadilat ve Tamiratlar

Vakıflar Genel Müdürlüğüne gerçekleştirilecek tadilat ve tamiratlar

Madde 15 — Vakıflar Genel Müdürlüğü idare ve denetiminde olan mazbut vakıfların veya mülhak vakıfların mülkiyetindeki taşınmaz kültür varlıklarının tadilat ve tamiratları özgün biçim ve malzemeye uygun olarak Vakıflar Genel Müdürlüğüne yaptırılır.

Tescilli I. grup yapıların tadilat ve tamiratlarına izin vermeden koruma bölge kurulundan bilimsel görüş alınır.

Bu uygulamalar 2863 sayılı Kanun ve bu Kanuna göre hazırlanarak çıkarılmış yönetmelikler, Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları ve koruma bölge kurulunun almış olduğu kararlar çerçevesinde yürütülür.

Vakıflar Genel Müdürlüğü tadilat ve tamirat gerektiren uygulamalarda yapılacak müdahaleleri avan ölçeğin gerektirdiği nitelikte hazırlanacak rölöve projesi üzerinde belirtir. Bu proje ile yapının mevcut durumunun fotoğrafları ve uygulama raporu koruma bölge kurulu müdürlüğüne gönderilir.

Tadilat ve tamirat uygulaması tamamlandıktan sonra, yapılan uygulamalar uzmanlarca yerinde incelenir, uygulama öncesi belgelerle karşılaştırılarak yapılan uygulamanın düzeyi belirlenir. Hazırlanan uzman raporları ve diğer belgeler koruma bölge kurulu müdürlüğüne bildirilir.

Tadilat ve tamirat kapsamında başlanılan uygulamalarda, esaslı onarım gerektiğinin tespit edilmesi halinde uygulama durdurulur ve konu belgeleri ile birlikte koruma bölge kurulu müdürlüğüne bildirilir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Kurum ve kuruluşlar arasındaki eşgüdüm

Madde 16 — Taşınmaz kültür varlıklarının korunması ve onarımına ilişkin olarak bu Yönetmelikte belirlenen hizmetlerin etkin bir şekilde yürütülmesi ve ortak bir program çerçevesinde hizmetlerin önceliklerinin belirlenmesi amacıyla, koruma, uygulama ve denetim büroları, proje büroları ile ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki eşgüdüm il özel idareleri ve belediyelerce sağlanır.

Yürürlük

Madde 17 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 18 — Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı ile Kültür ve Turizm Bakanı yürütür.